

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
 The Federal Democratic Republic of Ethiopia
 Ministry of Revenues

ጥቅምት 27 2013
 3.11/79/13

በአባሪው ለተዘረዘሩት በሙሉ በያሉበት፤

ጉዳዩ፡-የኤክሳይዝ ታክስ አዋጅ የአፈጻጸም መመሪያ ስለመላክ፤

የገንዘብ ሚኒስቴር ጥቅምት 05 ቀን 2013 ዓ.ም በቁጥር ገ/አ./1/2/41 በተጻፈ ደብዳቤ የተዘጋጀውን የኤክሳይዝ ታክስ አዋጅ ቁጥር 1186/2012 ማስፈጸሚያ መመሪያ ቁጥር 67/2013 መላኩን በመግለጽ መመሪያው ስራ ላይ እንዲውል ከሚኒስቴር መ/ቤታችን ጽ/ቤት በቁጥር 1.0/36/13 በ25/02/2013 ዓ.ም በተጻፈ ደብዳቤ ተልኮልናል፡፡

ስለሆነም በገንዘብ ሚኒስቴር የተዘጋጀውን የኤክሳይዝ ታክስ አዋጅ ቁጥር 1186/2012 ማስፈጸሚያ መመሪያ ቁጥር 67/2013 ለአፈጻጸም መላካችንን እየገለጽን፤ መመሪያው ተፈጻሚ ከሚደረግበት ጊዜ ጀምሮ የሚመለከታቸው ኃላፊዎችና የስራ ክፍሎች አውቀውት ተግባራዊ እንዲደረግ እያሳሰብን፤ የመመሪያውን 30(ሰላሳ) ገጽ ቅጂ በሀርድ ኮፒ እንዲሁም ሶፍት ኮፒ በታክስ አፕሬሽን ዘርፍ ም/ሥራ አስኪያጆች የኢ-ሜይ አድራሻ የላክን መሆኑን እንገልጻለን፡፡

የኮሚዩኒኬሽን ጉዳዮች ዳይሬክቶሬትም መመሪያው የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸውን ምርቶች ለሚያመርቱ ወይም አገልግሎት ለሚሰጡ ወይም ከውጭ ወደ ሃገር ለሚያስገቡ ታክስ ከፋዮች ተደራሽ እንዲሆን እና መመሪያውን ተፈጻሚ እንዲያደርጉ በተቋሙ ድህረ-ገጽ እንድሁም የፌስ ቡክ አድራሻ ላይ እንዲጫን የዚህ ደብዳቤ ግልባጭ ተመዝግቦለታል፡፡

ግልባጭ//

- ለታክስ አፕሬሽን ዘርፍ
  - ለታክስ ማስታወቅ ዳይሬክቶሬት
  - ለታክስ ማጣጣምና ለክልሎች ደጋፍ ዳይሬክቶሬት
  - ለታክስና የጉምሩክ መረጃ ማብራሪያና የምክር አገ/ዳይሬክቶሬት
  - ለታክስ ውሳኔ ቅሬታ አጣሪ ጽ/ቤት
  - ለኮሚዩኒኬሽን ጉዳዮች ዳይሬክቶሬት
  - ለታክስ ከፋዮች ምዝገባና አገልግሎት ዳይሬክቶሬት
  - ለታክስ ዕዳ አስተዳደር ዳይሬክቶሬት
- የገቢዎች ሚኒስቴር፤**

ከሰላምታ ጋር

 መሳናን ሸመላክ ማንነቴ
 የኤክሳይዝ ታክስ አስተግባሪ
 ገቢ-ገደል አስተግባሪ

አባሪዎች

- ለከፍተኛ ግ/ከ/ቅ/ጽ/ቤት
- ለመካከለኛ ግ/ከ/ቅ/ጽ/ቤት
- ለምዕራብ አ/አ/አነ/ግ/ከ/ቅ/ጽ/ቤት
- ለምሥራቅ አ/አ/አነ/ግ/ከ/ቅ/ጽ/ቤት
- ለሰሜን ምዕራብ አ/አ/አነ/ግ/ከ/ቅ/ጽ/ቤት
- ለአዳማ ቅ/ጽ/ቤት
- ለባህርዳር ቅ/ጽ/ቤት
- ለሐዋሳ ቅ/ጽ/ቤት
- ለመቀሌ ቅ/ጽ/ቤት
- ለድሬዳዋ ቅ/ጽ/ቤት
- ለጅማ ቅ/ጽ/ቤት
- ለኮምቦልቻ ቅ/ጽ/ቤት

የገቢዎች ሚኒስቴር

ታክስ-ጋራ
26/2/13

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
የገቢዎች ሚኒስቴር

THE FEDERAL DEMOCRATIC REPUBLIC OF ETHIOPIA
MINISTRY OF REVENUES

ለታክስ ለጥሬሽን ዘርፍ

ለህግ ተገዥነት ዘርፍ

ለተቋማዊ አቅምና ድጋፍ ዘርፍ

ገቢዎች ሚኒስቴር

ቀን ጥቅምት 25 2013

Date

ቁጥር

Ref.No

10/36/13

ጉዳይ:- የኤክሳይዝ ታክስ አዋጅ የአፈፃፀም መመሪያ ስለመላክ፤

ከገንዘብ ሚኒስቴር ጥቅምት 5 ቀን 2013 ዓ/ም በቁጥር ገ/አ/1/2/41 በተባራ ደብዳቤ የኤክሳይዝ ታክስ አዋጅ ቁጥር 1186/2012 ለማስፈፀም የተዘጋጀውን መመሪያ በስራ ላይ እንዲውል ልኮልናል።

በመሆኑም ለአፈፃፀም እንዲረዳ የመመሪያው 28 ገፅ ቅጂ በዚህ ሽጌ ደብዳቤ የተላከ መሆኑን እንገልጻለን።

"ከሰላምታ ጋር"

[Handwritten Signature]

ነቢዩ ሳሙኤል

የሚኒስትር ታክስ አማካሪና

የጽ/ቤት ተወካይ

እንዲያውቁት፤

➤ ለክቡር ሚኒስትር

ግልባጭ:-

- ለሴቶችና ህፃናት ወጣቶች ዳይሬክቶሬት
- ለተቋማዊ ስጋት ስራ አመራር ሥነ-ምግባር ዳ/ት
- ለውስጥ አዲት ዳይሬክቶሬት
- ለመረጃ ቴክኖሎጂ ዳይሬክቶሬት
- ለስትራቴጂ ፕላንና ፕሮጀክት አስተዳደር ዳይሬክቶሬት
- ለኮሙኒኬሽን ዳይሬክቶሬት
- ለስትራቴጂክ አጋርነት ዳይሬክቶሬት

ገቢዎች ሚኒስቴር

102/41-820 / 18/2/13 161

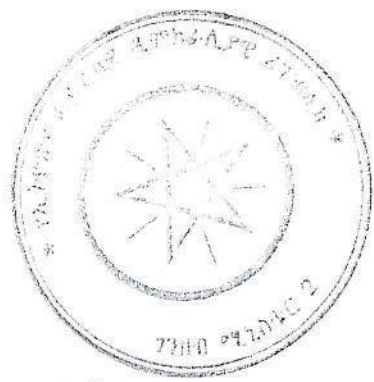
በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
ገንዘብ ሚኒስቴር
The Federal Democratic Republic of Ethiopia
Ministry of Finance

ቁጥር 1/2/1/2/41
Ref.No
ቀን 05/02/2013
Date

**ለገቢዎች ሚኒስቴር
አዲስ አበባ**

የገንዘብ ሚኒስቴር በኤክስፎዘ ታክስ አዋጅ ቁጥር 1186/2012 አንቀጽ 42(2) በተሰጠው ሥልጣን መሠረት አዋጁን በተሟላ መልኩ ማስፈጸም የሚያስችል መመሪያ አዘጋጅቷል።

ስለዚህ የተዘጋጀውን መመሪያ ከዚህ ጋር አባሪ አድርገን መላካችንን እየገለፅን የመመሪያው አንቀጽ 41 መመሪያው ስለሚፀናበት ጊዜ በሚደነግገው መሠረት መመሪያው በሥራ ላይ እንዲውል እንዲደረግ እናሳስባለን።

ከሰላምታ ጋር
[Signature]
አሰሪ ሚኒስቴር

ግልባጭ፣

- ለክቡር ሚኒስትር ጽ/ቤት
- ለክቡር የፌዴራል ፖሊስና ፕብሊክ ፋይናንስ ዘርፍ ሚኒስትር ዴኤታ
- ለሕግ ጉዳዮች ዳይሬክቶሬት
- ለታክስ ፖሊስ ዳይሬክቶሬት
- ገንዘብ ሚኒስቴር

Letter Hab/GT

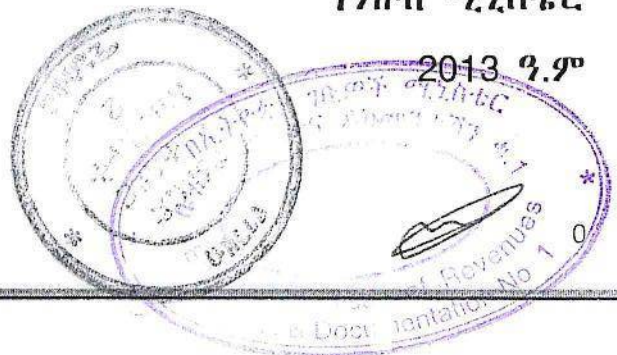

የገንዘብ ሚኒስቴር

የኢኮኖሚ ታክስ አዋጅ የአፈፃፀም
መመሪያ ቁጥር 67/2013

ገንዘብ ሚኒስቴር

2013 ዓ.ም

የኤክሳይዝ ታክስ አዋጅ የአፈፃፀም
መመሪያ ቁጥር 67/2013

1. አውጪው ባለሥልጣን

የገንዘብ ሚኒስቴር በኤክሳይዝ ታክስ አዋጅ ቁጥር 1186/2011 አንቀጽ 42(2) በተሰጠው ሥልጣን መሠረት ከዚህ የሚከተለውን መመሪያ አውጥቷል።

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

2. አጭር ርዕስ

ይህ መመሪያ “በኤክሳይዝ ታክስ አዋጅ አፈፃፀም የወጣ መመሪያ ቁጥር 67/2013” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል።

3. ትርጓሜ

በዚህ መመሪያ ውስጥ ጥቅም ላይ የዋሉ ቃላትና ሐረጎች በኤክሳይዝ ታክስ አዋጅ ቁጥር 1186/2012 የተሰጣቸው ትርጉም ይኖራቸዋል። በአዋጁ ትርጉም ያልተሰጣቸው በዚህ መመሪያ ጥቅም ላይ የዋሉ ቃላትና ሐረጎች የሚከተለውን ትርጉም ይይዛሉ፡-

ሀ/ “የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸው ዕቃዎች አቅራቢ” ማለት የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸውን ዕቃዎች የሚያመርት፣ ለሽያጭ ለማዋል የሚገዛ ወይም የሚሸጥ ማናቸውም ሰው ወይም ድርጅት ነው።

ለ/ “የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልበት ጊዜ” ማለት በኤክሳይዝ ታክስ አዋጅ በተደነገገው መሠረት የኤክሳይዝ ታክስ ለታክሱ ባለሥልጣን የሚከፈልበት ጊዜ ነው።

ሐ/ “የተፈቀደለት ፋብሪካ ቅጥር ግቢ” ማለት የተፈቀደለት አምራች የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸውን ዕቃዎች የሚያመርትበት እና የሚያከማችበት ፈቃድ የተሰጠው ቅጥር ግቢ ነው።

መ/ “የተፈቀደለት አምራች” ማለት የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸውን ዕቃዎች ለማምረት ፈቃድ የተሰጠው በኢትዮጵያ ውስጥ የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸውን ዕቃዎች የሚያመርት ሰው ነው።

ሠ/ “ወርሃዊ የዋጋ ዝርዝር” ማለት የተፈቀደለት አምራች ለታክሱ ባለሥልጣን የሚያቀርበው በሚቀጥለው የአንድ ወር ጊዜ ውስጥ የሚያመርታቸው ዕቃዎች ዋጋ ዝርዝር ሲሆን፣ በፋብሪካው ተመርተው ለዚህ ፋብሪካ በግብዓትነት የዋሉ ጥሬዕቃዎችን የወጪዎችን ወጪዎችን የሚያመለክቱ ናቸው።

ረ/ “ወደአገር የሚገባበት ቦታ” በጉምሩክ አዋጅ በተደነገገው መሠረት የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸው ዕቃዎች ወደኢትዮጵያ የሚገቡበት ወደብ፣ አውሮፕላን ማረፊያ ወይም ድንበር ነው።

ሰ/ “አዋጅ” ማለት የኤክሳይዝ ታክስ አዋጅ ቁጥር 1186/2012 ነው።

4. የተፈጻሚነት ወሰን

1/ ይህ መመሪያ፡-

ሀ) ፈቃድ የተሰጣቸው ቢሆንም ባይሆንም የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸውን ዕቃዎች በሚያመርቱ ወይም ወደአገር በሚያስገቡ፣

ለ) የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸው ምርቶች በእጃቸው በሚገኝ ወይም የኤክሳይዝ ታክስ ያልተከፈለባቸውን ወይም በማሳነስ የተከፈለባቸውን ዕቃዎች በሚያቀርቡ፣

ሰዎች ላይ ተፈጻሚ ይሆናል።

2/ ይህ መመሪያ የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸውን ምርቶች ለሚያመርቱ ከተዘጋጀው የአሠራር ማንዋል ጋር በአንድነት መነበብ አለበት።

ክፍል ሁለት

የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸውን ዕቃዎች ለሚያመርቱ ስለሚሰጥ ፈቃድ

5. የፈቃድ አሰጣጥ ሥርዓት

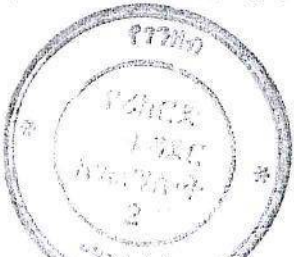
1/ ማናቸውም ሰው በአዋጁ አንቀጽ 16 እና በዚህ መመሪያ አንቀጽ 5 መሠረት የኤክሳይዝ ታክስ ፈቃድ እንዲሰጠው ሲያመለክት የሚከተሉትን ማሟላት አለበት።

ሀ) ማመልከቻው በተፈቀደው ቅጽ መሠረት መቅረብ አለበት፣

ለ) ከማመልከቻው ጋር የሚከተሉት ተያይዘው መቅረብ አለባቸው፣

(i) የንግድ ፈቃድና የግብር ከፋይ መለያ ቁጥርን ጨምሮ የታክስ ባለሥልጣኑ በሚያወጣው መመሪያ እንዲቀርቡ የሚጠይቃቸው ሰነዶች፣

(ii) አመልካቹ የሚጠቀምባቸውን የአመራረት ሂደቶች፣ እንደአግባብነቱ የማምረቻውን መሣሪያዎች፣ የአልኮል ማጣሪያዎች፣ የቢራ መጥመቂያ፣ የፈሳሽ ማከማቻ፣ ኮንቲይነሮች፣ መሣሪያዎች፣ መገጣጠሚያዎች፣

2

(iii) የአሠራር ሂደቱን የሚገልፅ የዕቅድ ማብራሪያ፤

iv) ፈቃድ እንዲሰጥ ጥያቄ የቀረበበትን የማምረቻ ሕንፃ ፕላን፣ ክፍሎች ወይም ሌሎች ቦታዎች እንዲሁም ሕንፃው፣ ክፍሎች ወይም ሌሎች ቦታዎች የሚገኙበትን ሁኔታ እና አካባቢውን፤

(v) የእያንዳንዱን በፋብሪካው የተገጠመ የማምረቻ መሣሪያ የማምረት አቅም በዝርዝር፤

(vi) የማምረቻ መሣሪያዎችን ማስረጃዎች እና መግለጫዎች፤

(vii) በአዋጅ ወይም በዚህ መመሪያ የዚህ ዓይነቱን ፈቃድ ለማግኘት እንዲሟሉ የሚጠበቁ መሣሪያዎችን፣ የአመራረት ሥርዓት ወይም ሌላ ተፈላጊ ሁኔታ፤

ሐ) በዚህ አንቀጽ መሠረት የሚሰጠው ፈቃድ በተፈቀደው ቅጽ መሠረት መሆን አለበት።

2/ በዚህ መመሪያ አንቀጽ 5(1) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ ማናቸውም ሰው በታክሱ ባለሥልጣን ህልተመዘገበ በስተቀር የሚከተሉትን ሥራዎች ማከናወን አይችልም፡-

ሀ) የሲጋራ ማምረቻ ወረቀት እና የሲጋራ ማሸጊያ ዕቃዎችን ወደአገር ማስገባት፤

ለ) ጥሬ ወይም በምርት ሂደት ያሳለፈ ትምባሆን ወደአገር ማስገባት፤

ሐ) ኤታኖል ወደአገር ማስገባት፤

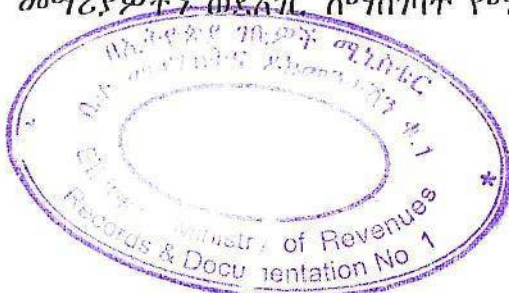
መ) በጉምሩክ ታሪፍ ሁለተኛ መደብ (ለ) የተዘረዘሩ የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸውን ግብዓቶች ወደአገር ማስገባት፤

3/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2(ሀ) እና (ለ) ለተመለከቱት ዕቃዎች በአስመጪነት ለመዘገብ የሚችለው የትምባሆ ምርቶችን ለማምረት ፈቃድ የተሰጠው ሰው ብቻ ነው።

4/ በኤታኖል አስመጪነት ለመዘገብ የሚችሉት፤

ሀ) የአልኮል መጠጦችን ለማምረት ፈቃድ የተሰጣቸው፤

ለ) የኤክሳይዝ ታክስ የማይከፈልባቸውን ምርቶች ለማምረት የሚውሉ የማጣሪያ መሣሪያዎችን ወደአገር ለማስገባት የሚችሉት የተመዘገቡ ሰዎች ብቻ ናቸው፤

5/ በዚህ አንቀጽ መሠረት ለመመዘገብ ማመልከቻ የሚቀርበው፤

ሀ) በተፈቀደው ቅጽ መሠረት፤

ለ) የታክሱ ባለሥልጣን ከሚጠይቃቸው ሰነዶች ጋር በአንድነት መሆን አለበት፤

6. የማምረቻ ቦታዎችን ስለመገምገም

በዚህ መመሪያ አንቀጽ 8 እና 9 መሠረት ማመልከቻ ሲቀርብ የታክሱ ባለሥልጣን የማምረቻ ቦታውን እና የአመራረቱን ሃይት ማመልከቻው ተሟልቶ በቀረበ በአንድ ወር ጊዜ ውስጥ በቦታው በመገኘት መገምገም አለበት።

7. የኤክሳይዝ ታክስ ፈቃድ ስለማግኘት

1/ ማናቸውም ሰው ከገቢዎች ሚኒስቴር የተሰጠ የኤክሳይዝ ታክስ ፈቃድ ሳይኖረው በኤክሳይዝ ታክስ አዋጅ ቁጥር 1186/2012 የተዘረዘሩ ሥራዎችን ሊያከናውን አይችልም።

2/ የኤክሳይዝ ታክስ ፈቃድ የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸውን ምርቶች ለማምረት በተፈቀደለት አምራች እና በታክሱ ባለሥልጣን መካከል እንደተፈጸመ ውል ይቆጠራል።

3/ በፈቃዱ የተመለከቱ የውል ቃሎችንና ሁኔታዎችን የሚጥስ የተፈቀደለት አምራች በአዋጁ አንቀጽ 39 መሠረት በወንጀል ተጠያቂ ይሆናል።

4/ የኤክሳይዝ ታክስ ፈቃድ የሚከተሉትን መረጃዎች የሚይዝ ሊሆን ይገባል፡-

ሀ) የተፈቀደለትን አምራች ስም፤

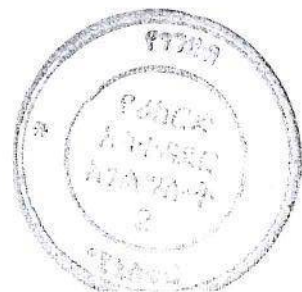
ለ) የተፈቀደለትን አምራች የግንኙነት አድራሻ (ኢ.ሜይል፣ ፋክስ፣ ስልክ)፤

ሐ) ፈቃዱ ተፈጻሚ መሆን የሚጀምርበትን ቀን፤

መ) የተፈቀደለት አምራች የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸውን ምርቶች የሚያመርትበትን ፋብሪካ እና የዋናው መሥሪያ ቤት አድራሻ፤

ሠ) የተፈቀደለት አምራች በፋብሪካው ውስጥ እንዲጠቀምባቸው በታክሱ ባለሥልጣን የተፈቀደለትን መሣሪያዎች ዝርዝር፤

ረ) የሚያመርቱትን ምርት ዓይነት

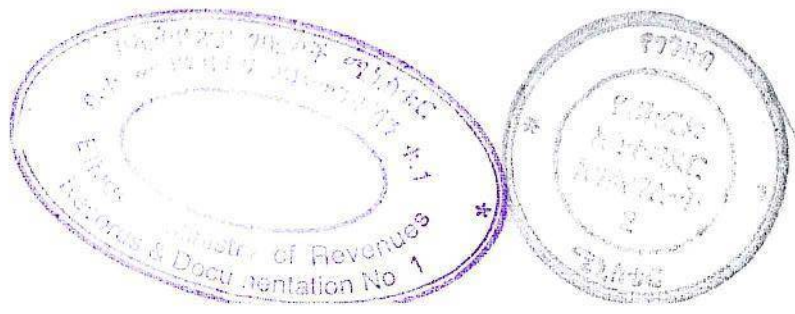
- 5/ የኤክሳይዝ ታክስ ፈቃድ የተፈቀደለትን አምራች የሥራ አፈፃፀም መሠረት በማድረግ የንግድ ሥራውን የሚያካሂድባቸውን ሁኔታዎች የሚይዝ ሊሆን ይችላል።
- 6/ የተፈቀደለት አምራች በፈቃዱ በተዘረዘሩ መሣሪያዎች ለመጠቀም የሚችለው በሩብሪካው በተመለከተው አድራሻ ብቻ ነው።
- 7/ የተፈቀደለት አምራች የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸው ምርቶች የሚመረቱበትን አድራሻ ወይም መሣሪያ ከመለወጡ በፊት፣ ይህንኑ ለታክሱ ባለሥልጣን በማስታወቅ በፈቃዱ ላይ ማሻሻያ እንዲደረግ መጠየቅ አለበት።
- 8/ የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸው ምርቶች የሚመረቱበትን አድራሻ ወይም የመሣሪያዎች መለወጥ ለታክሱ ባለሥልጣን ሳያስታውቅ እና በፈቃዱ ላይ ማሻሻያ ሳይደረግ አድራሻውን ወይም መሣሪያዎችን የለወጠ ባለፈቃድ በአዋጁ አንቀጽ 39 መሠረት በወንጀል ተጠያቂ ይሆናል።
- 9/ የተፈቀደለት አምራች ፋብሪካ እና የማምረቻ መሣሪያዎች በአዋጁ የተደነገገውን የሚያሟሉ መሆኑ በታክሱ ባለሥልጣን ባለሙያዎች ጉዞኝት ሳይረጋገጥ የኤክሳይዝ ፈቃድ ሲሰጥ አይችልም።

8. ፈቃድ ስለመስጠት

- 1/ አመልካቹ ያቀረበው ማመልከቻ ከተመረመረ እና የማምረቻ ቦታው በታክሱ ባለሥልጣን ባለሙያዎች ከተገመገመ በኋላ መስፈርቶቹ መሟላታቸው ሲረጋገጥ የኤክሳይዝ ታክስ ፈቃድ ይሰጣል፤
- 2/ የተፈቀደለት አምራች በአመራረቱ ሃደት ወይም ሌላ ማናቸውም ፈቃዱ በተሰጠበት ሁኔታ ላይ ለውጥ ማድረግ በሚፈልግበት ጊዜ አስቀድሞ ለታክሱ ባለሥልጣን ማስታወቅ እንዲችል በፈቃዱ ላይ የሚመለከተው የታክሱ ባለሥልጣን አድራሻ መመልከት አለበት።

9. አዲስ አምራቾች

- 1/ በአዋጁ መሠረት የኤክሳይዝ ታክስ ፈቃድ ያልተሰጠው የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸውን ምርቶች ለማምረት የሚፈልግ ሰው የማምረት ሥራውን ለመጀመር ካቀደበት ቀን 30 ቀን በፊት የኤክሳይዝ ታክስ ፈቃድ እንዲሰጠው ለታክሱ ባለሥልጣን ማመልከት አለበት።

- 2/ የማመልከቻው ቅድ አዲስ የሚጀመረውን የንግድ ሥራ በሚመለከት የተሟላ መረጃ ማግኘት የሚያስችል መሆን አለበት፤ በተለይም የንግድ ሥራው የሚመሩ ኃላፊዎች፣ የሚመረተውን የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልበት ምርት ዓይነት፣ የማምረቱ ተግባር የሚከናወንበትን ቦታ፣ የግብዓቱን ዓይነት፣ የግብዓት ምርት ጥመርታውን እና የማምረቻ መሣሪያውን ዓይነት የሚያካትት መሆን አለበት።
- 3/ የማምረቻ ቦታው በታክሱ ባለሥልጣን ከመገባቱ እና አመልካቹ የማመልከቻውን ቅጽ በሚገባ ሞልቶ ከማቅረቡ በፊት ፈቃድ ሊሰጥ አይችልም።

10. ተጨማሪ ፋብሪካ ስለማቋቋም

- 1/ ፈቃድ የተሰጠው ሰው በተሰጠው የኤክሳይዝ ታክስ ፈቃድ ላይ ያልተመለከተ አዲስ ፋብሪካ ስለማቋቋም ያቀደ እንደሆነ በፈቃዱ ላይ ማሻሻያ እንዲደረግ ወይም አዲስ ፈቃድ እንዲሰጠው መጠየቅ አለበት።
- 2/ ማናቸውም ሰው የታክሱ ባለሥልጣን ባለሙያዎች የማምረቻ ቦታውን ገብኝተው የኤክሳይዝ ታክስ ፈቃድ ከማግኘቱ በፊት የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸውን ዕቃዎች ማምረት መጀመር አይችልም።
- 3/ ፈቃድ ባልተሰጠው ፋብሪካ ውስጥ የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸውን ምርቶች የሚያመርት ማናቸውም የኤክሳይዝ ታክሱን መክፈሉ እንደተጠበቀ ሆኖ ሰው በአዋጁ መሠረት አስተዳደራዊና የወንጀል ቅጣት ይቀጣል።

11. የኤክሳይዝ ፈቃድን ወይም ምዝገባን ስለማገድ እና ስለመሠረዝ

- 1/ በአዋጁ አንቀጽ 20 ከተመለከተው በተጨማሪ የሚከተሉት ሁኔታዎች ሲያጋጥሙ የታክሱ ባለሥልጣን የበላይ ኃላፊ ወይም እርሱ የሚወክለው የኤክሳይዝ ፈቃድን ማገድ ይችላል።
  - ሀ) ከአምራቹ አቅም በላይ በሆነ ሁኔታ ካልሆነ በስተቀር ማናቸውም ሰው በተፈቀደለት አምራች የተመረተ የኤክሳይዝ ታክስ ያልተከፈለበት ዕቃ ይዞ የተገኘ እንደሆነ፣
  - ለ) የተፈቀደለት አምራች በፈቃዱ ወይም በምዝገባው ከተመለከተው ውጪ በሆነ ተግባራት ተሠማርቶ የተገኘ እንደሆነ፣
  - ሐ) ፈቃድ የተሰጠበት ተግባር በአዋጁ ወይም በሌላ ሕግ የተከለከለ እንደሆነ፣
  - መ) የተፈቀደለት የማምረቻ ቦታ ወይም መሣሪያ ከታክሱ ባለሥልጣን ፈቃድ ውጪ ተለውጦ የተገኘ እንደሆነ፣

Escl.Tax Direc.WGT

6

2/ በአዋጁ መሠረት የኤክሳይዝ ታክስ ምዝገባ የታገደ እንደሆነ ባለፈቃዱ፤

- ሀ) የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸውን ዕቃዎች የማምረቱን ተግባር ወዲያውኑ ማቆም፤ እና
- ለ) የታክሱ ባለሥልጣን በሚያቀርባቸው ሁኔታዎች መሠረት መፈጸም አለበት።

3/ በአዋጁ መሠረት የኤክሳይዝ ታክስ ፈቃድ ወይም ምዝገባ የተሠረዘ እንደሆነ፡-

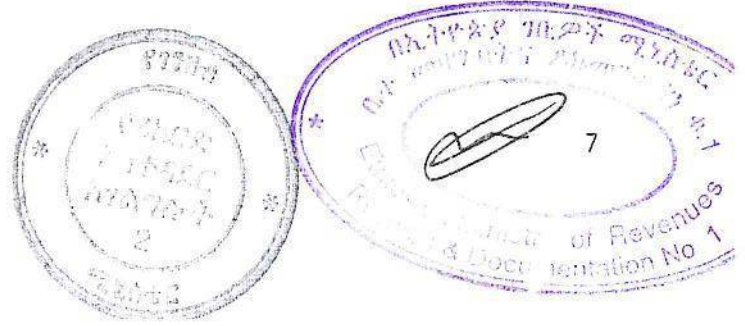
- ሀ) ባለፈቃዱ፡-
  - (i) የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸውን ዕቃዎች የማምረት ወይም ወደአገር የማስገባት ተግባሩን ማቆም፤
  - (ii) በእጁ በሚገኙ ዕቃዎች ላይ ሊከፈል የሚገባውን የኤክሳይዝ ታክስ መክፈል፤
  - (iii) የታክሱ ባለሥልጣን በሚሰጠው መመሪያ መሠረት በፋብሪካው ውስጥ የሚገኙ የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸውን ዕቃዎች፣ ጥሬዕቃዎች፣ መሣሪያዎች፣ ቁሳቁሶች መሸጥ፣ አለበት።
- ለ) የታክሱ ባለሥልጣን፤
  - (i) የተፈቀደለት አምራች በፋብሪካው ውስጥ የሚገኙ የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸውን ዕቃዎች ወደሌላ ቦታ እንዲያዘዋውር፤
  - (ii) የመንግሥትን ገቢ ለመሰብሰብ እና አዋጁን ለማስፈጸም እንዲቻል የተፈቀደለትን አምራች ፋብሪካ በቁጥጥሩ ሥር ለማድረግ፣ ይችላል።

4/ ለዚህ አንቀጽ አፈፃፀም “ፋብሪካን በቁጥጥር ስር ማድረግ” ማለት በፋብሪካው ውስጥ የተፈቀደለት አምራች የሚያከናውነው ማናቸውም ተግባር በታክሱ ባለሥልጣን ፈቃድና አውቅና እንዲከናወን ማድረግ ነው።

ክፍል ሦስት
የኤክሳይዝ ታክስ ቁጥጥር

12. በማምረቻ ቦታዎች ወይም በማስተላለፊያ መስመሮች ላይ ምልክት ስለማድረግ

1/ የተፈቀደለት አምራች፡-

ሀ) የታክሱ ባለሥልጣን በሚጠይቀው መሠረት በማምረቻ ቦታው ዋና የመግቢያ በር እና በሌላም አስፈላጊ ቦታ ላይ በአማርኛና በአካባቢው የሥራ ቋንቋ፡-

(i) "የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸው ዕቃዎች ማምረቻ" እና

(ii) የተፈቀደለትን አምራች ስም እና የፈቃድ ቁጥር የያዘ ዕሑፍ መለጠፍ አለበት።

ለ) በምርቱ ሃይት ጥቅም ላይ የሚውሉ የማስተላለፊያ መስመሮች በቋሚነት የተገጠሙ እና መላውን ርቀት በትክክል ለመመርመር የሚያስችሉ መሆናቸውን ማረጋገጥ አለበት።

ሐ) የማከማቻ እና የማስተላለፊያ መስመሮች ኢንዱስትሪው የሚጠየቀውን ደረጃ የሚያሟሉ መሆን አለባቸው።

መ) የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸው ዕቃዎች በማመረታቸው፣ ለሽያጭ በሚዘጋጁባቸው ወይም በማከማቻቸው መሣሪያዎች ላይ በዘይት ቀለም ምልክት ማድረግ አለበት።

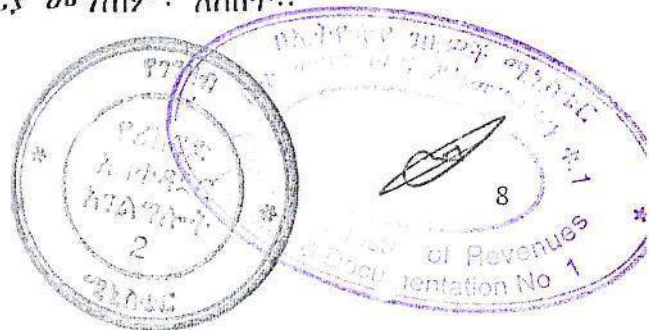
ሠ) የተፈቀደለት አምራች የታክሱን ባለሥልጣን በሚያረካ ሁኔታ እያንዳንዱን ማከማቻ ወይም መሣሪያ ለቁጥጥር እና ለክትትል በሚያመች አካሄድ ማስቀመጥ እና በውስጣቸው የያዙትን መጠን ማወቅ የሚያስችል የመለኪያ ወይም የመቁጠሪያ መሣሪያ የተገጠመባቸው እንዲሆን ማድረግ አለበት።

ረ) ለኤክሳይዝ ታክስ አሰባሰብ ሲባል መቆለፍ ወይም ማሸግ እንዲቻል የታክሱ ባለሥልጣን በሚጠይቀው መሠረት መሣሪያዎችን ለመቆለፍ ወይም ለማሸግ በሚያስችል መንገድ ማዘጋጀት አለበት።

ሰ) የታክሱን ባለሥልጣን በሚያረካ ሁኔታ፡-

(i) በእያንዳንዱ የማምረት ሃይት የምርት ርክክብ የሚፈጸምባቸው የማስተላለፊያ መስመሮች በተለያዩ የዘይት ቀለም እንዲቀቡ እና ቀለሙ እንዳይጠፋ በየጊዜው እንዲታደስ ማድረግ አለበት።

(ii) ለቁጥጥር እና ለክትትል በሚያመች ሁኔታ እያንዳንዱን ማከማቻ ወይም መሣሪያ ማስቀመጥ እና በውስጣቸው የያዙትን መጠን ማወቅ የሚያስችል የመለኪያ ወይም የመቁጠሪያ መሣሪያ መግጠም፣ አለበት።

ሸ) ለዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1(ሰ) አፈፃፀም የማጣሪያ ፋብሪካ ባለቤት በተሟላ አካሄድ እና ቅደም ተከተሉን በጠበቀ መንገድ የማስተላለፊያ መስመሮችን የሚከተለውን የዘይት ቀለም ዓይነት መቀባት አለበት፡-

- (i) የአልኮል መጠጥ - ቀይ
- (ii) ቢራ - ሰማያዊ
- (iii) ሞላሰስ - አረንጓዴ
- (iv) የሚጠራ ወይን - ቡናማ
- (v) ውሃ - ቢጫ
- (vi) ናፍጣ - ጥቁር

ቀ) ስታክሱ ባለሥልጣን አስቀድሞ በማስታወቅ ከታክሱ ባለሥልጣን ፈቃድ ካላገኘ በስተቀር የአመራረቱን ሂደት ወይም አካሄዱን መለወጥ፣ ማክማቻ ወይም መሣሪያ መጨመር፣ የለበትም፡፡

2/ ሀ) የተፈቀደለት የማምረቻ ቦታ የጽሕፈት ሥራ የሚከናወንበት ቢሮ፣ የማምረቻው ቦታ፣ የጥሬዕቃ መጋዘን፣ የምርት መጋዘን የተለያዩ መሆን አለባቸው፡፡

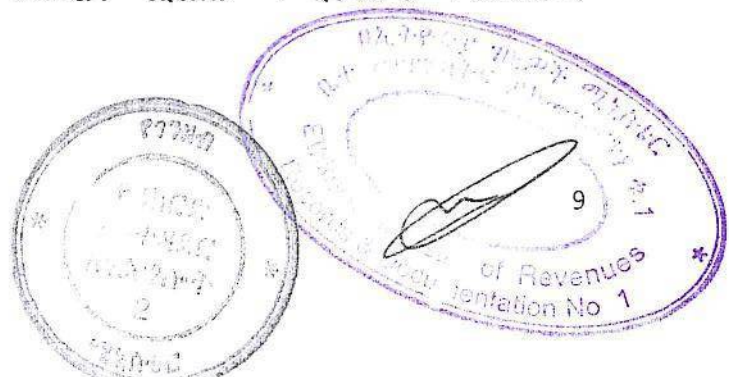
ለ) ለዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2(ሀ) አፈፃፀም ለአያንዳንዱ ተግባር የተመደበው ቦታ ጥበቃ የሚደረግለት እና አንዱ ከሌላው ጋር የማይገናኝ እንዲሁም የኤክሳይዝ ታክስን በሚገባ መሰብሰብ እንዲቻል ለይቶ ለመቆለፍ ወይም ለማሸግ የሚያስችል አካል የተገጠመለት መሆን አለበት፡፡

3/ ማናቸውም የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸውን ምርቶች ለማምረት የተፈቀደለት አምራች እና የተመዘገበ አስመጪ ወደ አገር የሚያስገባቸውን ዕቃዎች የሚያከማችበት ቦታክሱ ባለሥልጣን የተፈቀደ የተለየ መጋዘን ሲኖረው ይገባል፡፡

13. ፋብሪካውን በሩቅ መቆጣጠር የሚያስችል መሣሪያ ስለመግጠም

1/ የተፈቀደለት አምራች በፋብሪካው ውስጥ የሚከናወነውን እንቅስቃሴ በሩቅ ማየት የሚያስችል የቴክኖሎጂ ሥርዓት መግጠም አለበት፡፡

2/ የታክሱ ባለሥልጣን በዚህ መመሪያ መሠረት ሊገጠም የሚገባውን የቴክኖሎጂ መሣሪያ ዝርዝር ባህሪያት ይወስናል፡፡

- 3/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) አፈ.ፃፀም የታክሱ ባለሥልጣን ፋብሪካውን በሩቅ ማየት የሚያስችለውን የቴክኖሎጂ ሥርዓት የመጠቀም ያልተገደበ መብት ይኖረዋል።
- 4/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተመለከተው የቴክኖሎጂ ሥርዓት የታክስ ባለሥልጣን በሚጠይቀው መሠረት ደህንነቱ የተጠበቀ የምስል ማከማቻ እና ምስልን እና ሌላን መረጃ በዲጂታል ሥርዓት በቀጥታ ማስተላለፍ የሚችል መሆን አለበት።

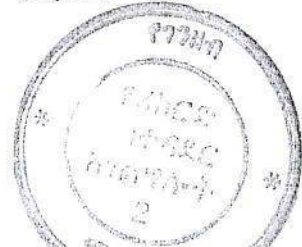
14. የአመራረት ሃይትን በቴክኖሎጂ ስለማስደገፍ

- 1/ የታክሱ ባለሥልጣን የተወሰኑ የተፈቀደላቸው የማምረቻ ቦታዎች በአያንዳንዱ ደረጃ ያሏቸው የአመራረት ሃይት በአውቶማቲክ የአመራረት ሃይት የታገዘ እንዲሆን ሊጠይቅ ይችላል።
- 2/ የአልኮል መጠጥ ማምረቻ ፋብሪካዎችን በሚመለከት በዚህ አንቀጽ አፈ.ፃፀም ግዴታ ሊጣልባቸው የሚችለው የፋብሪካው የማምረት አቅም በሰዓት ከ500 (አምስት መቶ) ጠርሙስ በላይ ሲሆን ነው።

15. የመቁጠሪያ እና የመለኪያ መሣሪያዎች

- 1/ የታክሱ ባለሥልጣን በዚህ መመሪያ በተመለከተው መሠረት በማምረቻ ቦታዎች ሊታክሱ የሚገባ የመቁጠሪያ እና የመለኪያ እንዲሁም ሌሎች መሣሪያዎችን ተፈላጊ ባህሪያት በጋዜጣ እና በድረገፁ ላይ ማሠራጨት አለበት።
- 2/ በታክሱ ባለሥልጣን የሚፈቀዱት በማምረት ሃይት ውስጥ ጥቅም ላይ የሚውሉ የመቁጠሪያ እና የመለኪያ መሣሪያዎች የጥሬ ዕቃዎችን፣ የግብዓቶችን እና የአላቂ ዕቃዎችን መጠን በትክክል ማወቅ የሚያስችሉ መሆን አለባቸው።
- 3/ የፕሬዕቃ እና የአላቂ ምርቶች ማከማቻ ጋኖች በጋነኑ ውስጥ ያለውን መጠን በትክክል ማወቅ የሚያስችል የመቆጣጠሪያ ሥርዓት ያላቸው ሊሆኑ ይገባል።
- 4/ በዚህ መመሪያ መሠረት ጥቅም ላይ የሚውሉ የመቁጠሪያ እና የመለኪያ መሣሪያዎች የታክሱ ባለሥልጣን በሚወሰነው መሠረት በምርቱ ሃይት በአያንዳንዱ የምርት ሠንሰለት ላይ መገጠም አለባቸው።
- 5/ የተፈቀደለት አምራች፡-

ሀ) የታክሱ ባለሥልጣን ለሚያካሂደው ቁጥጥር እና ስለሱ በሚያመች መንገድ መቁጠሪያ እና መለኪያ ያላቸውን ጋኖች ወይም ማከማቻዎች የማዘጋጀት፣ በትክክል የሚሠሩ መሆኑን በየጊዜው የማረጋገጥ፣ እና

ለ) በመለኪያ እና በመቁጠሪያ መሣሪያዎች ላይ ፈቃድ በተሰጠው ባለሙያ የተደረገውን ዕድሳት የሚያሳይ መዝገብ የማዘጋጀት፣ መሣሪያዎቹ በትክክል የሚሠሩ መሆኑን ቢያንስ በዓመት አንድ ጊዜ የማረጋገጥ ግዴታ አለበት።

16. በምርቶች፣ በመያዣዎች እና በማሸጊያዎች ላይ ምልክት (ሌብል) ስለማድረግ

1/ ከታክስ ነፃ የሆኑ፣ ለውጭ ገበያ የሚቀርቡ እና ሌሎች የኤክስፖርት ታክስ የሚከፈልባቸው ዕቃዎች ማሸጊያዎች ለመከታተል እና ለይቶ ለማወቅ በሚያስችል አካሄድ የተለየ ምልክት ለደረገባቸው ይገባል።

2/ ለጅምላ ሽያጭ የሚውሉ ዕቃዎችን የሚይዝ አያንዳንዱ ማሸጊያ ወይም መያዣ ወይም መጠቀሻ በሚከተለው አካሄድ ህትመት ለደረገበት ይገባል፡-

- ሀ) ለውጭ ገበያ የሚቀርብ ከሆነ፣ የመጨረሻ መድረሻውን አገር የሚያሳይ ዕቅድ፣
- ለ) በኢትዮጵያ ውስጥ ጥቅም ላይ የሚውል ከሆነ፣ "ለአገር ውስጥ ፍጆታ" የሚውል የሚል ዕቅድ፣
- ሐ) ከቀረጥ ነፃ የሆኑ ዕቃዎች ለማሸጡበት መደብር ወይም ለዲፕሎማቲክ ሱቆች የሚሸጥ ከሆነ "ከታክስ ነፃ" የሚል ዕቅድ፣

3/ ለዚህ አንቀጽ አፈፃፀም የታክስ ባለሥልጣን ለተለያዩ አገልግሎቶች የሚውሉ ዕቃዎችን ለመለየት የኤክስፖርት ታክስ የሚከፈልባቸው ዕቃዎች ላይ ለደረገ የሚገባውን ምልክት በመመሪያ ሲወሰን ይችላል።

17. በጥሬዕቃ ላይ የሚደረግ ቁጥጥር

1/ የኤክስፖርት ታክስ የሚከፈልባቸውን ዕቃዎች ለማምረት የሚውሉ ጥሬዕቃዎች መጠናቸውን በትክክል ለማወቅ ለሚደረገው ቁጥጥር በሚያመች አካሄድ ደህንነቱ በተጠበቀ ክፍል ወይም መጋዘን መቀመጥ አለባቸው።

2/ በተፈቀደለት ማምረቻ ውስጥ ለምርት ተግባር እንዲውሉ ለማድረግ ወይም አደጋ በማጋጠሙ ምክንያት ካልሆነ በስተቀር ማናቸውም ሰው በታክስ ባለሥልጣን ሳይፈቀድ ጥሬ ዕቃዎችን ማውጣት አይችልም።

3/ የአልኮል ማጣሪያ ባለቤት ከኤቲል አልኮል በስተቀር ማናቸውንም ሌላ አልኮል በታክስ ባለሥልጣን በሚወሰነው መሠረት ለሰው ጥቅም እንዳይውል ለማድረግ በፊት በመጋዘን ማስቀመጥ አይችልም።

18. የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸው ዕቃዎች ከተመረቱ በኋላ በመጋዘን ስለማስቀመጥ ወይም ስለማስረከብ

- 1/ የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸውን ዕቃዎች የማምረት ተግባር ከተጠናቀቀ በኋላ “የኤክሳይዝ ታክስ ዕቃዎች ማከማቻ” በመባል ወደሚታወቅ ክፍል መዘዋወር እና በዚህ መመሪያ መሠረት ከተፈቀደለት ፋብሪካ ቅጥር ግቢ ውጪ እስከሚደረጉ ድረስ በዚህ ክፍል ውስጥ መቀመጥ አለባቸው። ሆኖም የተጣራ አልኮል መቀበያ ጋኖች የኤክሳይዝ ታክስ ዕቃዎች ማከማቻ እንደሆኑ ይቆጠራል።
- 2/ የኤክሳይዝ ታክስ ዕቃዎች ማከማቻ ክፍል በር ላይ “የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸው ዕቃዎች ማከማቻ ክፍል” የሚል ፅሁፍ መሰጠፍ አለበት።
- 3/ የኤክሳይዝ ታክስ ዕቃዎች ማከማቻ ክፍል የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸውን የተመረቱ ዕቃዎች ማከማቻነት ውጪ ለሌላ ለማናቸውም ተግባር እንዲወጥሩ ማድረግ አይቻልም።
- 4/ የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸው ዕቃዎች ለቆጠራ በሚያመች አካሄድ በኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸው ዕቃዎች ማከማቻ ክፍል ውስጥ መቀመጥ አለባቸው።
- 5/ ማናቸውም ሰው የኤክሳይዝ ታክስ በሚከፈልበት ዕቃ መያዣ ጠርመሽ ወይም ማሸጊያ አምራቹን ለይቶ ማወቅ የሚያስችለው ልዩ ምልክቱ (ሌብል)፣ የአምራቹ ስም፣ የተመረተበት ቦታ እና ቀን፣ አድራሻው፣ የተከታታይ ምርት ቁጥር፣ የባር ኮድ ወይም ሌላ ተጨማሪ ምልክት ሳይደረግበት በፊት ከኤክሳይዝ ታክስ ዕቃዎች ማከማቻ ክፍል ማውጣት ወይም እንዲወጣ ማድረግ ወይም መፍቀድ የለበትም።
- 6/ ሰውጭ ገበያ ወይም ከኤክሳይዝ ታክስ ነፃ ሆነው ሊሸጡ የተመረቱ ዕቃዎች ለቁጥጥር እና ለክትትል በሚያመች መንገድ ከሌሎች ዕቃዎች ተለይተው መቀመጥ አለባቸው።
- 7/ የተፈቀደለት አምራች ከተሸጡ በኋላ ወደተመረቱበት ፋብሪካ የተመለሱ ዕቃዎች የሚቀመጡበት የተለየ መጋዘን ሊኖረው ይገባል።

19. ለውጭ ገበያ የሚቀርቡ እና ከታክስ ነፃ ሆነው የሚሸጡ ዕቃዎች

- 1/ የተፈቀደለት አምራች የሚከተሉትን ሁኔታዎች ካጋጠሙ በዕቃዎቹ ላይ ታክሱን እንዲከፍል ይገደዳል፡-
  - ሀ) ሰውጭ ገበያ የተመረቱ ዕቃዎች በኢትዮጵያ ውስጥ የተሸጡ እንደሆነ፣
  - ለ) ከታክስ ነፃ ሆነው ስለሚሸጡበት ወይም ታክሱ ተመላሽ ስለሚደረግበት ሁኔታ በአዋጁ የተመለከተው ያልተሟላ እንደሆነ፣

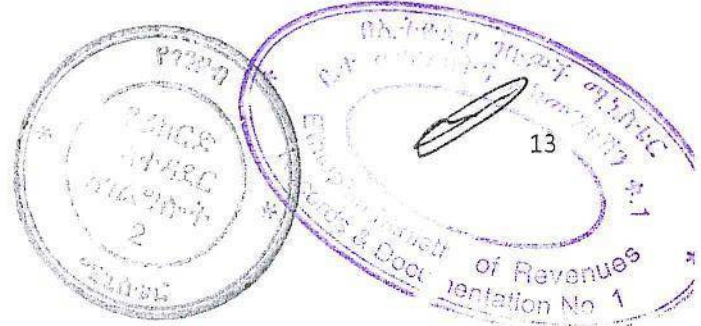
- 2/ የተፈቀደለት አምራች ለውጭ ገበያ የሚቀርቡ እና የተከፈለባቸው ታክስ ተመላሽ የሚደረግ ዕቃዎችን የማስታወቅ እና የማንገዝ ኃላፊነት አለበት።
- 3/ ከኤክሳይዝ ታክስ ነፃ የሆኑ የአልኮል መጠጦችን የሚሸጥ የቀረጥ ነፃ መደብር እነዚህን ዕቃዎች ወደአገር ለማስገባት የሚችለው “ከቀረጥ ነፃ” የሚል ምልክት የተደረገባቸው ሲሆን ብቻ ነው።

20. የሃሳብ መዝገብን ስለመያዝ

- 1/ የተፈቀደለት አምራች በታክስ አስተዳደር አዋጅ ቁጥር 983/2016 ድንጋጌዎች መሠረት የሃሳብ መዝገብ የመያዝ ግዴታ አለበት።
- 2/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 መሠረት መያዝ ያለበት የሃሳብ መዝገብ፣
  - ሀ) በሚገባበት እና ሊጠፋ በማይችል አኳኒን በጽሕፈት መሣሪያ የተዘጋጀ፣ የታተመ ወይም የተፃፈ ሲሆን የሚገባው ሲሆን፣ ከመጀመሪያ በፊት የተደረገ እርማት ወይም ለውጥ ሲኖር የተደረገውን ለውጥ ወይም እርማት በትክክል ለማወቅ የሚያስችል፣ እርማቱን ያከናወነው ሰው ፈርማ እና የታረመበት ቀን የተፃፈበት፣
  - ለ) በተፈቀደ አኳኒን በኤሌክትሮኒክ ወይም በሌላ መንገድ የተዘጋጀ እና በተፈቀደው አኳኒን ካልሆነ በስተቀር ለውጥ ያልተደረገበት፣ መሆኑን አለበት።
- 3/ የታክሱ ባለሥልጣን በአዋጁ ወይም በዚህ መመሪያ ከተመለከተው ውጪ የተዘጋጀ የሃሳብ ሰነድ ወይም ማስረጃ ላለመቀበል ወይም በዚህ ሰነድ መሠረት ሥራዎችን ላለማከናወን ይችላል።
- 4/ የታክሱ ባለሥልጣን ማናቸውም የሃሳብ ሪፖርት ሊቀርብ የሚገባበትን ቅጽ ወይም ለአዋጁ እና ለዚህ መመሪያ አፈፃፀም ተቀባይነት የሚኖራቸውን ሰነዶች ዓይነት ለውሰን ይችላል።

21. ልዩ ምልክትን (ሌብል) ስለማሳወቅ

- 1/ ማናቸውም የተፈቀደለት ሰው በተፈቀደው ቅጽ መሠረት እና የታክሱ ባለሥልጣን በሚያወጣው እና በሚያፀድቀው ዝርዝር መሠረት ልዩ ምልክቱን ሳያስታውቅ የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልበትን ዕቃ ለሽያጭ በጠርመሱ ወይም በሌላ መያዣ ማሸግ አይችልም።

2/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 የተመለከተው ቢኖርም የታክሱ ባለሥልጣን ማመልከቻ ሲቀርብለት ሁኔታዎችን በመወሰን የተፈቀደለት አምራች ለሙከራ የሚውሉ ምርቶችን እንዲያመርት ሊፈቅድ ይችላል።

22. የምርት መክታተያ ሥርዓት

1/ የታክሱ ባለሥልጣን የተፈቀደለት የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸው ዕቃዎች አምራች ወይም አስመጪ የምርት ሃይቱን መክታተል የሚያስችል የሂሳብ ሥርዓት እንዲዘረጋ ሊያዝ ይችላል።

2/ የምርት መክታተያው ሥርዓት፡-

ሀ) የምርትን ትክክለኛነት ማረጋገጥ ወይም ማሳየት የሚያስችል መሣሪያ፤

ለ) የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸውን በተፈቀደለት አምራች የተመረቱ ወይም ወደአገር ውስጥ የገቡ ዕቃዎችን ብዛት ለመቆጣጠር፣ ለመመዘገብ እና መረጃውን ለማስተላለፍ የሚያስችል መሣሪያ፤ መሆን አለበት።

3/ የምርት መክታተያው ሥርዓት፡-

ሀ) በማምረቻው ቦታ በምርት ሠንሰለት ውስጥ በእያንዳንዱ የማሻገያ ወይም የማተሚያ መሣሪያ ላይ ሊገጠም፣ እና

ለ) ወደአገር የሚገቡ ዕቃዎችን ለመቆጣጠር በታክሱ ባለሥልጣን በሚወስነው አካሄድ ሊገጠም፣ ይገባል።

4/ አዲስ ወይም የተሻሻለ የምርት መክታተያ ሥርዓት መገጠም አስፈላጊ ሆኖ የተገኘ እንደሆነ፣ የታክሱ ባለሥልጣን ለአምራቹ ወይም ለአስመጪው መሣሪያው ከሚገጠምበት ጊዜ በፊት የሚከተሉትን የያዘ ማስታወቂያ መስጠት አለበት፡-

ሀ) አዲሱ መሣሪያ የምርት መክታተያውን ሥርዓት የተሻለ ለማድረግ አስፈላጊ መሆኑን፤

ለ) በእያንዳንዱ የምርት ሠንሰለት ውስጥ የሚደረገውን የማስተካከያ ሥራ ባህሪያት፣ እና

ሐ) በከምፒውተሮች እና በሌሎች መሣሪያዎች ላይ መሣሪያው የሚገጠምበትን እና የሚሠራበትን ሁኔታ፤

5/ የተፈቀደለት አምራች ከአገልግሎት ውጪ የሆኑ ወይም የማይሠሩ የምርት መስመሮች በሚከተለው አካሄድ ለታክሱ ባለሥልጣን ማስታወቅ አለበት፡-

- ሀ) የማይሠሩ መስመሮችን በ24 ሰዓት ውስጥ፣ ወይም
- ለ) አምራቹ ምርቱን ከ24 ሰዓት በላይ የሚያቋርጥ ከሆነ የምርት ሃይቱ በተቋረጠ በ24 ሰዓት ጊዜ ውስጥ፣

6/ የሚከተሉት ሁኔታዎች ሲያጋጥሙ የታክስ ባለሥልጣን የምርት መስመሮችን መቆጣጠር አለበት፡-

- ሀ) የተፈቀደለት አምራች በዚህ አንቀጽ መሠረት የምርት መስመሮች ከአገልግሎት ውጪ የሆኑ ወይም የማይሠሩ መሆኑን ካስታወቀ፣ ወይም
- ለ) የምርት መስመሮች የማምረት አቅም ሙሉ በሙሉ ጥቅም ላይ ያልዋለ ከሆነ፣

7/ የታክስ ባለሥልጣን በዚህ መመሪያ መሠረት የምርት መስመሮችን የተቆጣጠረ በሚሆንበት ጊዜ የተፈቀደለት አምራች የታሸገው የምርት መስመር እንዲከፈትለት ለማድረግ አምራቹ ማምረት የሚጀምርበትን ቀንና ሰዓት ጭምር የያዘ የአመራረቱን የጊዜ ሠሌዳ የሚያሳይ ሪፖርት ለታክስ ባለሥልጣን ማቅረብ አለበት፡፡

ክፍል አራት

የኤክሳይዝ ታክስ ስሌት ስለማከናወን - በዋጋው በመቶኛ

23. የኤክሳይዝ ታክስ የመክፈል ግዴታ የሚቋቋምበት ጊዜ

- 1/ ሽያጭ የተከናወነ ቢሆንም ባይሆንም የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልላቸው ምርቶች ከተመረቱበት የተፈቀደለት ፋብሪካ ቅጥር ግቢ በወጡበት ጊዜ የኤክሳይዝ ታክስ የመክፈል ግዴታ ይቋቋማል፡፡
- 2/ በታክስ ባለሥልጣኑ የተፈቀደው የብክነት መጠን እንደተጠበቀ ሆኖ ማብራሪያ ወይም ማስረጃ ሊቀርብላቸው ያልቻሉ በቆጠራ ጊዜ ያልተገኙ ወይም የጠፉ ዕቃዎች በአዋጁ ከተደነገገው ቅጣት በተጨማሪ የኤክሳይዝ ታክስ ይከፈላቸዋል፡፡

24. የኤክሳይዝ ታክስ ስሌት መሠረት ስለሚሆን ዋጋ

- 1/ የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈለው በዕቃው ዋጋ ላይ ተመስርቶ በሚሆንበት ጊዜ የዚህ አንቀጽ ድንጋጌዎች ተፈጻሚ ይሆናሉ፡፡
- 2/ የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልበት የእያንዳንዱ ዕቃ ዋጋ ሆኖ የማቆጠረው፡-

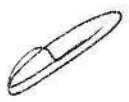
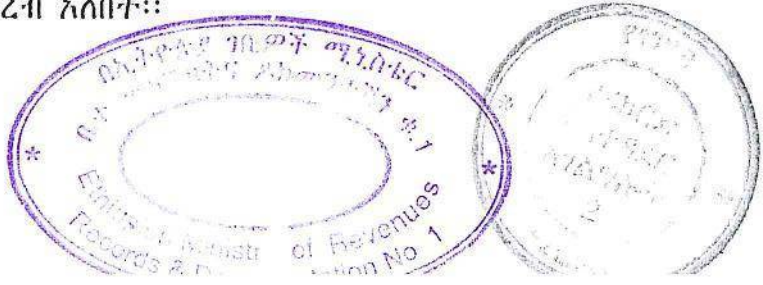

- ሀ) ለታክሱ ባለሥልጣን በእያንዳንዱ ወር ከ30ኛው ቀን በፊት በሚቀጥለው ወር ከፋብሪካው የሚወጡ ዕቃዎች የሚቀርበው ዋጋ ዝርዝር ይሆናል።
- ለ) ታክስ ከፋዩ የሚያቀርበው የዋጋ ዝርዝር ለእያንዳንዱ ምርት ዓይነት፣ መያዣ እና የመያዣ ዓይነት የሚኖረውን ዋጋ የሚያመለክት መሆን አለበት።
- ሐ) ለኤክሳይዝ ታክስ ስሌት መሠረት የሚሆነው ምርቱን ወደገዥው ለማድረስ የሚወጣውን የትራንስፖርት ሂሳብ የሚጨምር አይሆንም።
- መ) በአዋጁ አንቀጽ 3 የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ የታክሱ ባለሥልጣን ምርቱ የኤክሳይዝ ታክስ ሳይከፈልበት ወደገበያ መቅረቡን ወይም ታክስ ከፋዩ የገለፀው ዋጋ ከገበያ ዋጋ በታች መሆኑን ያረጋገጠ እንደሆነ ትክክለኛውን የገበያ ዋጋ መሠረት በማድረግ ዋጋውን ይወስናል።
- ሠ) በአዋጁ አንቀጽ 3 በተደነገገው መሠረት የታክሱ ባለሥልጣን ትክክለኛ ዋጋን መሠረት በማድረግ የሚከፈለውን ታክስ የሚወስነው ታክስ ከፋዩ ያስታወቀው ዋጋ ከገበያ ዋጋ በታች ከሆነ፣ ምርቱ ታክስ ሳይከፈልበት ለገበያ ከቀረበ፣ ወይም ምርቱ ፈቃድ በሌለው ሰው የተመረቀ በሚሆንበት ጊዜ ነው።
- ረ) ትክክለኛ የገበያ ዋጋ ሆኖ የሚቆጠረውና ለኤክሳይዝ ታክስ ክፍያ መሠረት የሚሆነው ሌላ የተፈቀደለት አምራች ለተመሳሳይ ዕቃዎች የሚያስከፍለው ዋጋ ሊሆን ይችላል።
- ሰ) የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልበት ምርት ከመያዣው ጋር አብሮ የሚሸጥ ከሆነ የኤክሳይዝ ታክስ የሚሰላው በጠቅላላው ዋጋ ላይ ይሆናል። ሆኖም መያዣው ተመላሽ የሚደረግ ከሆነ በመያዣው ዋጋ ላይ የኤክሳይዝ ታክስ አይከፈልም።
- ሰ) የተፈቀደለት አምራች የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸውን የመጨረሻ ምርቶች ለማምረት የኤክሳይዝ ታክስ የተከፈለባቸውን ጥሬዕቃዎች የሚጠቀም በሚሆንበት ጊዜ የሚያዘጋጀው የዕቃዎች ዋጋ ዝርዝር የእነዚህን ጥሬዕቃዎች ዋጋ የሚጨምር መሆን አለበት። ስለሆነም የንፁህ አልኮል በሊትር የሚኖረው ዋጋ እና የትምባሆ ቅጠል በኪሎ ግራም የሚኖረው ዋጋ በዝርዝሩ ውስጥ መካተት ይኖርበታል።

25. ወርሀዊ የዋጋ ዝርዝር አቀራረብ

1/ የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸው ዕቃዎች የኤክሳይዝ ታክስ ስሌት የሚከናወንበት ዋጋ ግልፅ እንዲሆን እና አምራቾች በአኩል መወዳደር እንዲችሉ እያንዳንዱ የተፈቀደለት አምራች የምርቱን ዋጋ ዝርዝር በምርት ዓይነት፣ በመያዣው መጠን እና ዓይነት እንዲሁም ለገበያ በሚውልበት ቦታ በመለየት ለታክሱ ባለሥልጣን በየወሩ ማቅረብ አለበት።

- 2/ ወርሀዊ የዋጋ ዝርዝር የሚዘጋጅበትና የሚቀርብበት ሁኔታ የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸውን ምርቶች ለሚያመርቱ አምራቾች በተዘጋጀው ማንዋል ውስጥ በዝርዝር ይመለከታል።
- 3/ የእያንዳንዱን የምርት ዓይነት፣ የነጠላውን መጠን እና ዓይነት የሚያሳየው የዋጋ ዝርዝር የእያንዳንዱን ምርት የማምረቻ ወጪ እና የትርፍ፣ ህዳግ የያዘ ሊሆን ይገባል።
- 4/ ዕቃው ለታክስ ባለሥልጣን በቀረበው የዋጋ ዝርዝር ውስጥ ከተመለከተው ዋጋ በላይ የተሸጠ እንደሆነ ለኤክሳይዝ ታክስ ስሌት መሠረት የሚሆነው በደረሰኙ ላይ የተመለከተው ዕቃው የተሸጠበት ትክክለኛ ዋጋ ይሆናል።
- 5/ ዕቃው ለታክስ ባለሥልጣን በቀረበው የዋጋ ዝርዝር ውስጥ ከተመለከተው ዋጋ በታች የተሸጠ እንደሆነ ወይም ከተፈቀደለት ፋብሪካ በሚወጣበት ጊዜ ዋጋው ያልተከፈለበት ከሆነ ከፋብሪካው በወጣው ዕቃ ላይ የኤክሳይዝ ታክስ የሚለላው በቀረበው የዋጋ ዝርዝር በተመለከተው ዋጋ መሠረት ይሆናል።
- 6/ ዕቃው ከፋብሪካ በሚወጣበት ጊዜ የሚዘጋጀው የዕቃ ማስረከቢያ ሰነድ እና/ወይም ደረሰኝ የሚከተሉትን መረጃዎች ሊይዝ ይገባል፡-
  - ሀ) ዕቃው ከፋብሪካው የወጣበትን ቀን፣
  - ለ) የዕቃውን ማስረከቢያ ቦታ፣
  - ሐ) የደንበኛውን ስም ወይም ሽያጭ ከመከናወኑ በፊት ከፋብሪካ የሚወጣ ከሆነ ይህንን፣
  - መ) ደንበኛው ከተፈቀደለት አምራች ጋር ግንኙነት ያለው ሰው ከሆነ ይህንን፣
  - ሠ) የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸውን ዕቃዎች ዓይነት፣
  - ረ) የዕቃዎቹን ብዛት፣
  - ሰ) የእያንዳንዱን የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልበትን ዕቃ ዋጋ፣
  - ሸ) ለከፈል የሚገባውን የኤክሳይዝ ታክስ፣

26. የኤክሳይዝ ታክስ ማስታወቂያ

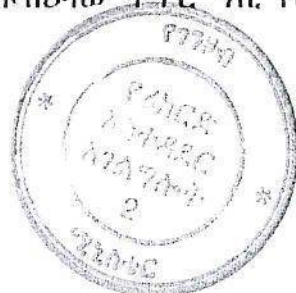
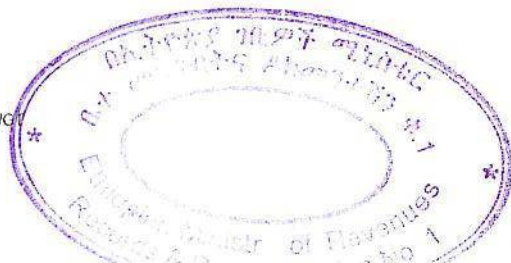
- 1/ የእያንዳንዱ ወር የኤክሳይዝ ታክስ ታክሱን የመክፈል ግዴታ ከተቋቋመበት ወር ቀጥሎ ያለው ወር 30ኛው ቀን ከማለፉ በፊት ለታክስ ባለሥልጣን መቅረብ አለበት።
- 2/ የተፈቀደለት አምራች ታክሱን የመክፈል ግዴታ ከተቋቋመበት ወር ቀጥሎ ባለው 30 ቀን ጊዜ ውስጥ የኤክሳይዝ ታክሱን ለታክስ ባለሥልጣን ገቢ ማድረግ አለበት።

- 3/ ከዋጋ ዝርዝር፣ ከማስረከቢያ ሰነድ እና ከደረሰኝ ጋር ማመሳከር እንዲቻል በኤክሳይዝ ታክስ ማስታወቂያ ቅጽ ውስጥ የእያንዳንዱ የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልበት ምርት ዓይነት እና ለሽያጭ ከተፈቀደለት ፋብሪካ ቅጥር ግቢ ወጥቶ ሳይሸጥ የተመለሰው ተለይቶ ማስታወቂያ ሊቀርብበት ይገባል።
- 4/ የታክሱ ባለሥልጣን በእያንዳንዱ የታክስ ማስታወቂያ ላይ የተመለከተውን መረጃ በተፈቀደለት አምራች ከሚያዘው የምርት፣ በመጋዘን የሚገኝ ዕቃ እና የሽያጭ መረጃ ጋር ማመሳከር አለበት።
- 5/ የተፈቀደለት አምራች የታክስ ማስታወቂያውን ትክክለኛነት የሚያስረዱ ደረሰኞችን፣ የዕቃ ማስረከቢያ ሰነዶችን እና የየዕለቱን የኤክሳይዝ ታክስ መረጃ በሚገባ መያዝ አለበት።
- 6/ የተፈቀደለት አምራች የኤክሳይዝ ታክስ መረጃዎችን በሚገባ ያልያዘ እንደሆነ በአዋጁ አንቀጽ 39 መሠረት በወንጀል ተጠያቂ ከመሆኑ በተጨማሪ ካልተከፈለው የኤክሳይዝ ታክስ ጋር እጥፍ የሆነ አስተዳደራዊ ቅጣት እንዲሁም የኤክሳይዝ ታክስ ፈቃዱን የመሠረዝ እርምጃ ሊወሰድበት ይችላል።

27. የዕቃ ቆጠራ እና የጠፋ ዕቃዎች

- 1/ እያንዳንዱ የተፈቀደለት አምራች በእያንዳንዱ የተፈቀደለት ፋብሪካ ውስጥ የሚገኙ ጥሬዕቃዎችን ጨምሮ በፋብሪካው ውስጥ በሚገኙ ዕቃዎች ላይ በየዓመቱ የተሟላ ቆጠራ ማካሄድ አለበት።
- 2/ ከዚህም በተጨማሪ የተፈቀደለት አምራች ከዚህ በታች የተዘረዘሩትን የሚያሳይ ተከታታይነት ያለው ወርሀዊ ቆጠራ ማካሄድ አለበት፡-
  - ሀ) በእያንዳንዱ ወር መጨረሻ በፋብሪካው ውስጥ የሚገኘውን ጥሬዕቃና የመጨረሻ ምርት፣
  - ለ) አዲስ ወደፋብሪካው የገቡ ጥሬ ዕቃዎችን፣
  - ሐ) በፋብሪካው ውስጥ ጥቅም ላይ የዋሉ ጥሬዕቃዎችን፣
  - መ) በፋብሪካው የተመረቱ የመጨረሻ ምርቶችን፣
  - ሠ) በፋብሪካው ተመርተው ወደፋብሪካው መጋዘን የገቡ ዕቃዎችን
  - ረ) የኤክሳይዝ ታክስ ተከፍሎባቸው ከፋብሪካው ቅጥር ግቢ የወጡ ዕቃዎችን፣

- ሰ) የኤክሳይዝ ታክስ ሳይከፈልባቸው ከፋብሪካው ቅጥር ግቢ የወጡ ዕቃዎችን፤
- ሸ) የታክሱ ባለሥልጣን በሚያወጣው መመሪያ በሚወሰነው መሠረት በአደጋ ምክንያት ከጥቅም ውጪ የሆኑ ዕቃዎችን፤

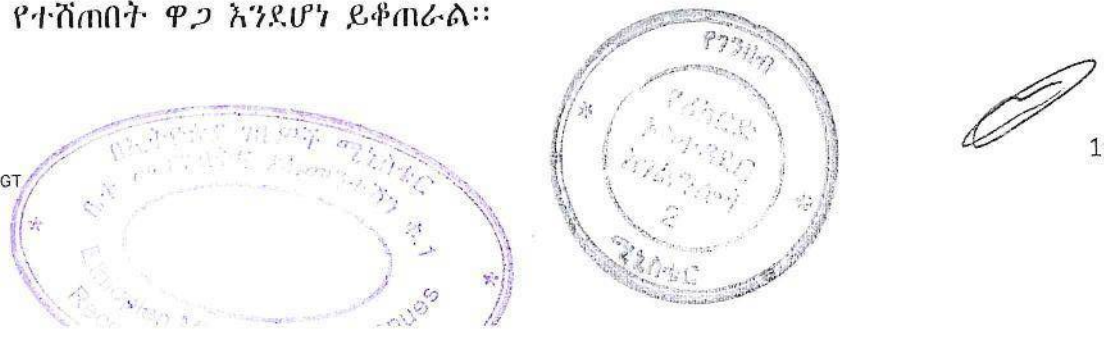
- 3/ የተፈቀደለት አምራች ለውጭ ገበያ የተላኩ ዕቃዎችን የሚመለከት የተሟላ መረጃ መያዝ አለበት።
- 4/ ዕቃዎች የጠፉ መሆኑን የሚያረጋግጥ የዕቃው መጥፋት በታወቀበት ጊዜ ወዲያውኑ ሪፖርት የተደረገና አግባብ ባለው የፀጥታ አካል ምርመራ ተካሂዶ የዕቃው መጥፋት የተረጋገጠ ሲሆን ብቻ ነው። ከዚህ በላይ በተገለፀው አካሄድ መጥፋቱ ባልተረጋገጠ ዕቃ ላይ ተገቢው የኤክሳይዝ ታክስ ይከፈላል።
- 5/ በእያንዳንዱ የተፈቀደለት ፋብሪካ ቆጠራ ክመካሄዱ ከ14 ቀን በፊት የታክሱ ባለሥልጣን ይህንን እንዲያውቀው መደረግ አለበት።
- 6/ ቆጠራ በሚካሄድበት ጊዜ በፋብሪካው ውስጥ የሚካሄድ ማናቸውም የሥራ እንቅስቃሴ መቆም አለበት።

ክፍል አምስት

የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸው ጥሬ ዕቃዎች

28. በተፈቀደለት አምራች የሚመረቱ የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸው ጥሬ ዕቃዎች ዋጋ

- 1/ የተፈቀደለት አምራች የመጨረሻውን ምርት ለማምረት የሚጠቀምባቸውን የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸው ጥሬ ዕቃዎች ራሱ የሚያመርት እና የኤክሳይዝ ታክሱ ስሌት በዋጋው በመቶኛ በሚሆንበት ጊዜ የጥሬዕቃው ዋጋ ሆኖ የሚወሰደው ትክክለኛው የገበያ ዋጋ ነው።
- 2/ ትክክለኛ ዋጋ ነው የሚባለው ጥሬዕቃውን ለማምረት የሚወጣው ወጪ እና ጥሬዕቃው ለሦስተኛ ወገን በሽጥ የሚታክለውን የትርፍ ህዳግ የሚያጠቃልል ይሆናል።
- 3/ የተፈቀደለት አምራች ጥሬዕቃውን ለሦስተኛ ወገን ጭምር የሚሸጥ ከሆነ፣ ለሦስተኛ ወገን የተሸጠበት ዋጋ የመጨረሻውን ምርት ለማምረት ፋብሪካም ጥሬዕቃው የተሸጠበት ዋጋ እንደሆነ ይቆጠራል።

4/ በዚህ አንቀጽ መሠረት የሚወሰነው የእያንዳንዱ ጥሬዕቃ ዋጋ የተፈቀደለት አምራች በሚያቀርበው የዋጋ ዝርዝር ውስጥ መካተት አለበት።

ክፍል ስድስት

በቁርጥ የኤክሳይዝ ታክስ ማስከፈያ ተፈጻሚ የሚሆንባቸው ዕቃዎች የመጠን አወሳሰን

29. በብዛት የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸው

1/ በመደበኛ ሁኔታ በብዛት የኤክሳይዝ ታክስ በሚከፈልባቸው ዕቃዎች ላይ ታክሱ የሚሰላው በዕቃው ማሽን ላይ የተመለከተውን ብዛት መሠረት በማድረግ ይሆናል።

2/ በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ 1 የተመለከተው በኖርም የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልበት ዕቃ ብዛት በማሽን ላይ ከተመለከተው በላይ ሆኖ ከተገኘ፤

ሀ) ዕቃው ውርስ እንዲደረግ፤

ለ) በተጨማሪው ዕቃ ላይ ወዲያውኑ የኤክሳይዝ ታክስ እንዲከፈል፤

ሐ) በአዋጁ አንቀጽ 39 መሠረት ቅጣት እንዲጣል፤

ሊወሰን ይችላል።

3/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2 መሠረት ተጨማሪውን የኤክሳይዝ ታክስ እንዲከፍል ወይም ቅጣት እንዲጣልበት የሚደረገው አምራቹ ወይም የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸውን ዕቃዎች ይዞ የተገኘው ሰው እና አምራቹ በአንድነት እና በነጠላ ሊሆን ይችላል።

ክፍል ሰባት

በአገር ውስጥ ጥሬዕቃ መጠቀምን ለማረጋገጥ ስለሚቀርብ ማስረጃ

30. የአገር ውስጥ ጥሬዕቃ ስለመጠቀም

1/ በአዋጁ በአገር ውስጥ ጥሬዕቃ ተጠቅመው የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸውን ዕቃዎች የሚያመርቱ አነስተኛ የኤክሳይዝ ታክስ እንዲከፍሉ የተፈቀደ በሚሆንበት ጊዜ የተፈቀደለት አምራች ጥሬዕቃው በኢትዮጵያ ውስጥ በሚገኝ እርሻ የተመረተ መሆኑን የሚያረጋግጥ ማስረጃ ማቅረብ አለበት።

- 2/ ጥሬዕቃው በአገር ውስጥ የተመረተ መሆኑን ለማረጋገጥ የሚቀርበው መረጃ የማስረከቢያ ሰነድ፣ ደረሰኝ፣ ከአምራቹ ጋር የተደረገ ውል እንዲሁም የአምራቹን ስም እና አድራሻ ይጨምራል።
- 3/ የተፈቀደለት አምራች በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 የተዘረዘሩ ማስረጃዎችን ማቅረብ ካልቻለ ከውጭ አገር በሚመጣ ግብዓት ለሚመረቱ የተወሰነው የማስከፊያ መጣኔ ተፈጻሚ ይደረጋል።

ክፍል ስምንት

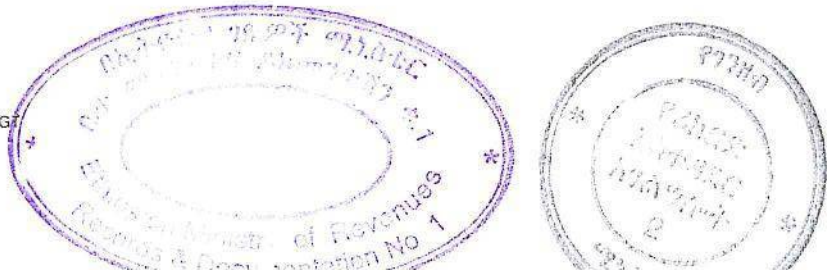
ምርት ብዛት ለኬት

31. የተመረተውን የኤክሳይዝ ታክስ የሚክፈልበት ዕቃ ብዛት ስለመመዘንብ - ጠቅላላ

- 1/ የኤክሳይዝ ታክስ ስሌት የሚከናወነው በዋጋው በመቶኛ ወይም በቁርጥ ወይም በሁለቱም ቢሆንም የተመረተው ምርት ብዛት በትክክል ሊመዘንብ እና ሪፖርት ሊደረግ ይገባል።
- 2/ በተፈቀደለት ፋብሪካ ውስጥ ጥቅም ላይ የሚውሉ የኤክሳይዝ ታክስ የሚክፈልባቸውን ዕቃዎች ለማምረት ወይም ለማከማቸት የሚውሉ መሣሪያዎች ወይም የማምረቻና የማከማቻ ቦታዎች የዕቃዎቹን ብዛት እና ዓይነት በትክክል ለማወቅ የሚያስችል የመቁጠሪያ መሣሪያ ያላቸው መሆን አለባቸው።
- 3/ በእያንዳንዱ ፋብሪካ በምርት ሃደት ሲያጋጥም የሚችለው ተቀባይነት ያለው የብክነት መጠን በታክስ ባለሥልጣን ይወሰናል።

32. የፈሳሽ ዕቃዎች ብዛት ስለመለካት

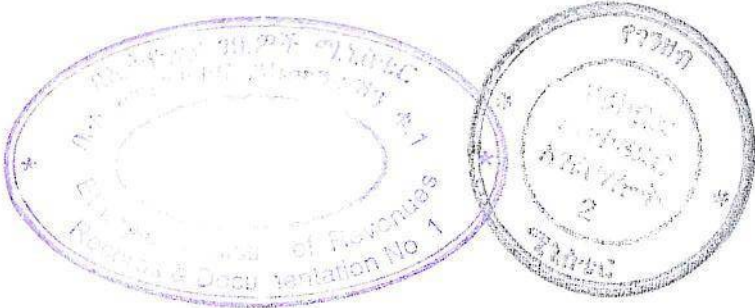
- 1/ የፈሳሽ ዕቃዎች ብዛት የሚለካው በሁለት ቁልፍ ደረጃዎች ይሆናል፣ እነዚህም፡-
  - ሀ) በምርት ሃደት ውስጥ ፈሳሹ በጥቅል ተከማችቶ በሚገኝበት ጊዜ፣
  - ለ) ፈሳሹ በሚታሸግበት ጊዜ፣
- 2/ ማናቸውም የተፈቀደለት አምራች በጥቅል ተከማችቶ የሚገኘው ፈሳሽ እና የታሸገው ፈሳሽ ብዛት እስከተቻለ ድረስ እኩል መሆናቸውን የማረጋገጥ ግዴታ አለበት።
- 3/ ፈሳሽ ምርቱን በማሸግ ሃደት የሚባክነው መጠን ተመዝግቦ መያዝ አለበት።

(Handwritten mark)

- 4/ የተፈቀደለት አምራች የማሽን ተግባር ከመከናወኑ በፊት እና ከተከናወነ በኋላ ፈሳሹን የሚለካ አስፈላጊው ቆጣሪ ወይም ሌላ የመለኪያ መሣሪያ በፋብሪካው ውስጥ መግጠም እና የመሣሪያውን ንባብ በየጊዜው መወሰድ አለበት።
- 5/ ማናቸውም የተፈቀደለት አምራች ፈሳሽ የሚለካውን ቆጣሪ ወይም ሌላ የመለኪያ መሣሪያ ትክክለኛነት በየጊዜው ማስመርመር እና የታክሱ ባለሥልጣን በሚጠይቅበት ጊዜ የምርመራው ውጤት እንዲሰጠው ማድረግ አለበት።
- 6/ ፈሳሽ 10 ሊትር ወይም ከዚያ በታች በሆነ ቆርቆር፣ ጠርሙስ ወይም ሌላ አነስተኛ ማሽንያ በሚታሸግበት ጊዜ የታክሱ ባለሥልጣን የኤክሳይዝ ታክሱ በአያንዳንዱ ማሽንያ ውስጥ ባለው ፈሳሽ ትክክለኛ መጠን ላይ ተመስርቶ እንዲከፈል ሊያደርግ ይችላል።
- 7/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 የተመለከተው በኖርም የተፈቀደለት አምራች የሚጠቀምበት ብዛትን የመቆጣጠሪያ ዘዴ “የአማካኝ ይዘት” ከሆነ የታሸገው ፈሳሽ አማካኝ ይዘት በቆርቆሮው ወይም በጠርሙሱ ወይም በህትመቱ ወይም በብረት በርሜል ወይም በእንጨት በርሜል የታሸገ በሚሆንበት ጊዜ በደረሰኙ ወይም በማስረከቢያው ሰነድ ላይ ከተመለከተው ያነሰ ሊሆን አይችልም።
- 8/ የአማካኝ ይዘት ዘዴ ጥቅም ላይ በሚውልበት ጊዜ በጥቅል የተያዘው ፈሳሽ ልኬት፣ ቀጥሎም የታሸገበት ዕቃ ብዛት፣ የማሽንያው ልክ በትክክል መመዝገብ ያለበት ሊሆን፣ ይህም ልኬት ከ2% ያልበለጠ ብክነት ሊኖር እንደሚችል ከግምት ውስጥ በማስገባት የታሸገው ምርት በጥቅል ከተያዘው ፈሳሽ ጋር እኩል መሆኑን ማሳየት አለበት።
- 9/ አያንዳንዱ የተፈቀደለት አምራች በፈሳሽ ማከማቻው የተያዘው ፈሳሽ ብዛት ወደማሽንያ ከተሳሰረው ብዛት ያልበለጠ መሆኑን ለማረጋገጥ በማሽንያዎች የመሙላት ሂደት ላይ ጥብቅ ቁጥጥር ማድረግ አለበት።
10. የተፈቀደለት አምራች የታክሱ ባለሥልጣን ለሚያከናውነው የክትትል ሥራ አጋዥ እንዲሆን በቁጥጥር ሥራው የተገኘውን ውጤት መመዝገብ እና ሪፖርት ማድረግ ይኖርበታል። በተደጋጋሚ ከመጠን በላይ ፈሳሽን የመሙላት ተግባር መከናወኑን የሚያስረዳ ማስረጃ ያለ እንደሆነ የተፈቀደለት አምራች ተጨማሪ የኤክሳይዝ ታክስ እንዲከፍል ይገደዳል።

ክፍል ዘጠኝ

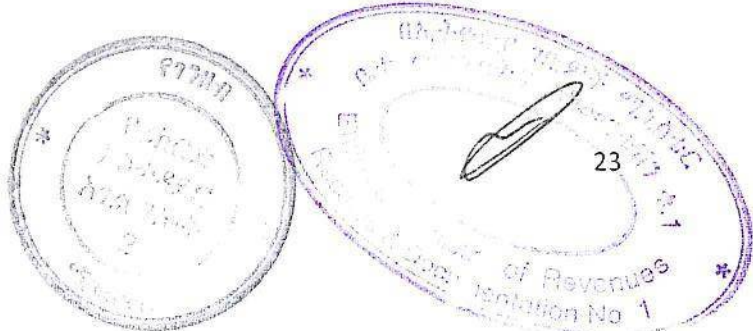
የአልኮል ጥንካሬን ስለመለካት

33. የአልኮል ጥንካሬ መለካት - በማብላላት የሚመረት

- 1/ የአልኮል መጠጦችን የሚያመርቱ ፋብሪካዎች የሚያመርቱት ምርት የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልበት የአልኮል ጥንካሬውን መሠረት በማድረግ ከሆነ የእያንዳንዱን ምርት የአልኮል ጥንካሬ መለካት አለባቸው።
- 2/ የተፈቀደለት አምራች የሚገኘው ውጤት ከዚህ በታች በተመለከተው ዘዴ ተሰክቶ ከሚገኘው ውጤት ጋር የሚጣጣም እስከሆነ ድረስ የአልኮል ጥንካሬውን ለመለካት ማናቸውንም ዘዴ ለመጠቀም ይችላል፡-
  - ሀ) ወካይ የሆነ ናሙናን በመውሰድ በተፈቀደው ዘዴ መሠረት ዝቃጭንና ጋዝን በማውጣት የተወሰነ መጠንን በ20 ዲግሪ ሴንቲግሬድ ሙቀት ካልሲየም ህይድሮክሳይድ ጨምሮ በማጣራት አልኮልን በማውጣት፤
  - ለ) የማጣራቱ ሥራ ከመክናወኑ በፊት የነበረው መጠን ሳይለወጥ በተጣራ ውሃ በ20 ዲግሪ ሴንቲግሬድ አልኮልን በመለካት፤
  - ሐ) በተፈቀደ የፒክሞሜትር ልኬት መሠረት በአየር ውስጥ የሚኖረው ክብደት ከ20 ዲግሪ ሴንቲግሬድ መሆኑን ማረጋገጥ በሚቻል አኳኒን የተጣራው አልኮል ጥንካሬ የተለካ ከሆነ፤
  - መ) በፀደቀ የአልኮል ላቦራቶሪ ሠንጠረዥ መሠረት የምርቱ የአልኮል ጥንካሬ በተወሰነ መጠን አልኮል በመቶኛ ሲለካ በዚህ ዘዴ የአልኮል ክብደት በሠንጠረዥ ከሠፈሩ ሁለት አኳዞች መካከል ከሆነ የአልኮል ጥንካሬ በሊንዩር ኢንተርፓሌሽን ይወሰናል።

34. የአልኮል ጥንካሬ መለካት - ከፍተኛ የአልኮል መጠን ያላቸው

- 1/ የአልኮል መጠን መለካት ያለበት በአውቶማቲክ ዴንሲሜትር ነው። የሚከተሉት ሁለት መስፈርቶች ሥራ ላይ ሊውሉ ይገባል።
  - ሀ) ጥንካሬው መለካት ያለው “በባዶ በሚኖረው ክብደት” ሳይሆን “በአየር ውስጥ በሚኖረው ክብደት” ሲሆን በመጨረሻው “በአየር ውስጥ ወደሚኖረው ክብደት” መለወጥ ይኖርበታል።

- ለ) ልኬቱ በሚከናወንበት ጊዜ የፈሳሹ ሙቀት 20 ዲግሪ ሴንቲግሬድ መሆን ያለበት ሲሆን፣ ልኬቱ በተለያዩ ሙቀት መከናወን የሌለበት ሆኖ፣ በመጨረሻም ከ20 ዲግሪ ሴንቲግሬድ ጋር ተመጣጣኝ ወደሆነ ክብደት መቀየር ይኖርበታል።
- 2/ አውቶማቲክ ዴንሲሜትርን በመጠቀም በትክክለኛ እና በእርግጠኝነት ክብደቱ መለካት አለበት።
- 3/ ከአውቶማቲክ ዴንሲሜትር ውጪ የሆነ ሌላ የመለኪያ መሣሪያ ጥቅም ላይ የዋለ ከሆነ፣ ይህ ዘዴ በኢክሳይዝ ፈቃድ ላይ መመልከት ያለበት ሲሆን፣ ትክክለኛነቱ በተወሰነ ጊዜ ልዩነት መረጋገጥ አለበት።

ክፍል አሥር

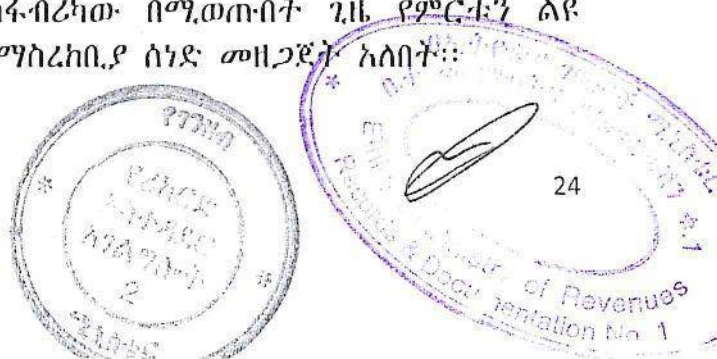
የኢክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸውን ዕቃዎች ከተፈቀደለት ፋብሪካ ስለማውጣት

35. ሽያጭ ከተከናወነ በኋላ ዕቃዎችን ከፋብሪካ ስለማውጣት

- 1/ የተፈቀደለት አምራች የኢክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸውን ዕቃዎችን ከፋብሪካው እንዲወጣ በእነዚህ ዕቃዎች ላይ የኢክሳይዝ ታክስ የመክፈል ግዴታ ይቋቋማል።
- 2/ በታወቀ ሽያጭ ከተፈቀደለት ፋብሪካ የወጡ ዕቃዎች የታክስ ባለሥልጣኑ በሚያወጣው መመሪያ መሠረት የማስረከቢያ ሰነድ እና የሽያጭ ደረሰኝ ሊቀረጥባቸው ይገባል።
- 3/ ወደፊት ሽያጫቸው የሚከናወን ዕቃዎች ካልሆኑ በስተቀር ከፋብሪካ በሽያጭ በሚወጡ ዕቃዎች ላይ ከፋብሪካው ከመውጣታቸው በፊት የሽያጭ ደረሰኝ መቀረጥ አለበት።
- 4/ ከተፈቀደለት ፋብሪካ ከወጡ በኋላ የሚሸጡ ዕቃዎች ከፋብሪካው ከወጡበት ቀን ጀምሮ በ30 ቀናት ጊዜ ውስጥ ለደንበኛው ተሸጠው የሽያጭ ደረሰኝ ሊቀረጥላቸው እና ሽያጩ ከማስረከቢያው ሰነድ ጋር እንዲጣጣም መደረግ ይኖርበታል።

36. ሽያጭ ከመከናወኑ በፊት ከፋብሪካ ስለሚወጡ ዕቃዎች

- 1/ የኢክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸው ዕቃዎች ሽያጭ የሚከናወነው ከፋብሪካው ውጪ በሚሆንበት ጊዜ ለሽያጭ እንዲውሉ ከፋብሪካው በሚወጡበት ጊዜ የምርቱን ልዩ መጠሪያ፣ ዓይነት እና ብዛት የሚገልፅ የማስረከቢያ ሰነድ መዘጋጀት አለበት።

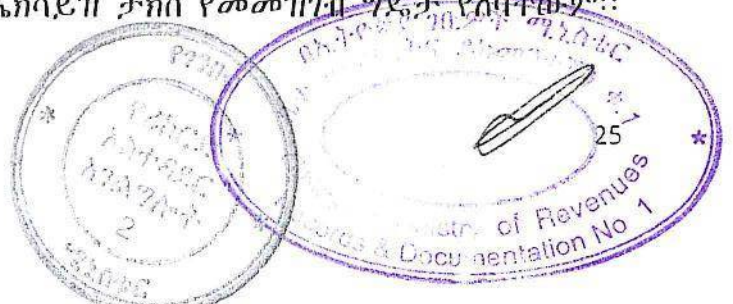
- 2/ የማስረከቢያው ሰነድ በታክሱ ባለሥልጣን በሚወጣ መመሪያ የሚወሰኑ ዝርዝር መረጃዎችን ሊይዝ ይገባል።
- 3/ ሽያጭ በሚከናወንበት ጊዜ የተሸጠውን ዕቃ ብዛት፣ ዓይነት፣ ልዩ መጠሪያ፣ ለታክሱ ባለሥልጣን አስቀድሞ የተገለፀውን ለኤክሳይዝ ታክስ መሠረት የሆነውን ዋጋ፣ የሚከፈለውን የኤክሳይዝ ታክስ ልክ እንዲሁም የገዥውን የግብር ከፋይ መለያ ቁጥር እና አድራሻ የሚያሳይ ደረሰኝ ተዘጋጅቶ ለእያንዳንዱ ገዥ መሰጠት አለበት።
- 4/ የሽያጭ ደረሰኝ ዕቃው ከፋብሪካ በወጣበት ጊዜ የተመዘገበውን የማስረከቢያውን ሰነድ ቁጥር መያዝ ይኖርበታል።
- 5/ የሽያጭ ደረሰኙ ቅጂዎች ሊኖሩት የሚገባ ሲሆን፣ ዋንኛው ለደንበኛው ይሰጣል፣ ቀሪው ከማስረከቢያው ሰነድ ጋር ይያያዛል።
- 6/ ከፋብሪካ የወጣውን፣ የተሸጠውን እና ተመሳሽ የተደረገውን ዕቃ በትክክል ለማስታረቅ እንዲቻል በሽያጭ ደረሰኙ ላይ የማስረከቢያው ሰነድ ቁጥር እንዲሁም በማስረከቢያው ሰነድ ላይ የሽያጭ ደረሰኙ ቁጥር መጻፍ አለበት።

ክፍል አሥራ አንድ

ጌጣጌጥ፣ ጨውና የፕላስቲክ መያዣ

37. በጌጣጌጥ ላይ የሚከፈል የኤክሳይዝ ታክስ

- 1/ የከበሩ ማዕድኖችን (አልማዝ፣ ወርቅ፣ ብር እና/ወይም አፓል ወ.ዘ.ተ) በከፊል የያዙ ጌጣጌጦች የኤክሳይዝ ታክስ ይከፈላቸዋል።
- 2/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 የተደነገገው ቢኖርም በጌጣጌጥነት ያልተሠራ ጥሬ የከበረ ማዕድን (አልማዝ፣ ወርቅ፣ ብር፣ አፓል ከእነዚህ ጋር ተመሳሳይ የሆኑት) የኤክሳይዝ ታክስ አይከፈልበትም።
- 3/ በጌጣጌጥ ላይ የኤክሳይዝ ታክስ የመክፈል ግዴታ ጌጣጌጡ እንደተመረተ ይቋቋማል።
- 4/ ለጌጣጌጥ አምራቾች ጥሬው የከበረ ማዕድን እንደጥሬዕቃ ይቆጠራል።
- 5/ የከበሩ ማዕድኖችን (አልማዝ፣ ወርቅ፣ ብር፣ አፓል ከእነዚህ ጋር ተመሳሳይ የሆኑ) የሚያመርቱ የማዕድን ኩባንያዎች ለኤክሳይዝ ታክስ የመመዘንብ ግዴታ የለባቸውም።

6/ ጌጣጌጥ የሚያመርቱ ድርጅቶች ያመረቱትን ጌጣጌጥ የሸጡበትን የማስረከቢያ እና የሽያጭ ሰነድ መያዝ አለባቸው።

7/ የጌጣጌጥ አምራቶች በተፈቀደለት አምራችነት የመመዘገብ እና ሰነዶችን የመያዝ ግዴታ አለባቸው።

38. በጨው ላይ የሚከፈል የኤክሳይዝ ታክስ

1/ ጨው የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልበት በመሆኑ ጨው ወደአገር የሚያስገባ ወይም በኢትዮጵያ ውስጥ የሚያመርት ሰው ይህንኑ ለታክሱ ባለሥልጣን ማስታወቅ አለበት።

2/ የኤክሳይዝ ታክስ የተከፈለበት እና ለተለየ ዓላማ እንዲውል ለማድረግ በፋብሪካ የሚመረት ጨው በድጋሚ የኤክሳይዝ ታክስ አይከፈልበትም።

39. የፕላስቲክ መያዣ ላይ የሚከፈል የኤክሳይዝ ታክስ

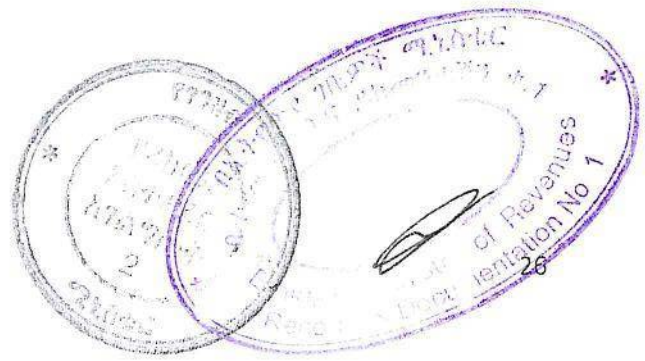
1/ የፕላስቲክ መያዣ የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልበት በማምረቻው በታ ሲሆን፣ በአዋጁ በተደነገገው መሠረት በክሎግራም የተወሰነውን የማስከፈያ መጣኔ ተፈፃሚ በማድረግ ይሆናል።

2/ በማምረቻ ቦታው የኤክሳይዝ ታክስ የተከፈለበት የፕላስቲክ መያዣ በዕቃ መያዣነት ከዕቃ ጋር ወይም ለብቻው በሚሸጥበት ጊዜ የሚከፈል የኤክሳይዝ ታክስ አይኖርም።

3/ ለአዋጁና ለዚህ መመሪያ አፈፃፀም “የፕላስቲክ መያዣ” ማለት በዕቃ ማንጓጓዣነት የሚያገለግል የፕላስቲክ ዘንቢል ሲሆን፣ የዕቃ ማሸጊያን አይጨምርም።

40. ከኤክሳይዝ ታክስ አዋጅ ጋር የተያያዘ ሠንጠረዥ

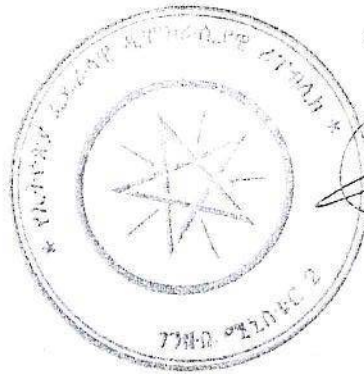
የጉምሩክ ታሪፍ አመዳደብና ከኤክሳይዝ ታክስ አዋጅ ጋር የተያያዘው ሠንጠረዥ ተጣጥመው ሥራ ላይ እንዲውሉ ማድረግ የሚያስችል ማብራሪያ በገንዘብ ሚኒስቴር ሊወጣ ይችላል።

41. መመሪያው የሚፀናበት ቀን

ይህ መመሪያ ከጥቅምት 06 ቀን 2013 ጀምሮ የፀና ይሆናል።

አዲስ አበባ 05 ቀን 2013 ዓ.ም.

አህመድ ሸዴ
የገንዘብ ሚኒስትር

